

ההוא דשליט עלייהו, וישראל אחידן ביה. פד מטא עלייהו שלטנותא דההוא (דף נ"ט ע"א) גופא דאילנא, חולקא דישראל. בעי לנטרא לון, ולמיהב שלמא בכלהו. ועל דא שבועים פרי הוג, למיהב שלמא לשבעין ענפין דבגו אילנא.

ועל דא מי כמוכה באלם יי'. (מאי באלים. אילנא. כמה דאת אמר, (ישעיה א) כי יבושו מאלים אשר חמדתם. דהוא אילנא, דהו פלחין לחד דפוסא, דמחמון בגויה. ואקרי אלים אילנא) מי כמוכה דיעביד פעובדך וירחם על כלא. מי כמוכה בכל ההוא סחרניה דאילנא דאף על גב דאיהו שלטא, נטיר לכלא, נטיר לכל שאר, ולא בעיא למעבד עמהון גמירא. מי כמוכה נאדר בקדש, בההוא חילא עלאה דאקרי קדש. נאדר בקדש ממש, ואקרי כח יי' נעם יי', והא אוקימנא מילי.

מי כמוכה באלם יי'. (שמות טו) ר' יוסי פתח (קהלת א) ראיתי את כל המעשים אשר נעשו תחת השמש והנה הכל הבל ורעות רוח. שלמה מלכא, דאסתלק בחכמתא יתירא על כל בני עלמא, היך אמר דכל עובדין הבל ורעות רוח. יכול אף מעשה הצדקה, והא כתיב (ישעיה לב) והיה מעשה הצדקה שלום. אלא הא אוקמוה, כל המעשים אשר נעשו תחת השמש כתיב. שאני מעשה הצדקה, דאיהו לעילא מן שמשא.

והנה הבל הבל ורעות רוח, מאי קא מיירי. אי תימא הבל הבל כמה דאוקימנא, דאיהו ברזא דחכמתא, כמה דאת אמר הבל הבלים אמר קהלת, ואינון הבלים קיומא דעלמא דלעילא ותתא. מאי תימא בהאי, דכתיב הכא, הבל הבל ורעות רוח. (והא מלתא דא תחת השמש כתיב). אלא הכי אוקמוה, והכי הוא. תא חזי,

השלטון של אותו גוף העץ, החלק של ישראל, הוא רוצה לשמר אותם ולתת שלום בכלם, ועל זה שבועים פרים של חג הסוכות, לתת שלום לשבועים ענפים שבתוך העץ.

ועל זה מי כמוכה באלם ה'. (מה זה באלים? העץ, כמו שנאמר (ישעיה א) כי יבושו מאלים אשר חמדתם. שאותו עץ שהיו עובדים לדפוס אחד שהיה חקוק בתוכו, ונקרא אלים עץ) מי כמוכה שיעשה כמעשיך וירחם על הכל. מי כמוכה בכל אותו סביב העץ, שאף על גב שהוא שולט - שומר את הכל, שומר את כל השאר, ולא רוצה לעשות עמהם כליון. מי כמוכה נאדר בקדש - באותו כח עליון שנקרא קדש, נאדר בקדש ממש, ונקרא כח ה' נעם ה', והרי בארנו את הדברים.

מי כמוכה באלם ה'. רבי יוסי פתח, (קהלת א) ראיתי את כל המעשים אשר נעשו תחת השמש והנה הכל הבל ורעות רוח. שלמה המלך שהתעלה בחכמה יתרה על כל בני העולם, איך אמר שכל המעשים הם הבל ורעות רוח? יכול אף מעשה הצדקה? והרי כתוב (ישעיה לב) והיה מעשה הצדקה שלום? אלא הרי פרשוה, כתוב כל המעשים אשר נעשו תחת השמש. שונה מעשה הצדקה, שהוא למעלה מן השמש.

והנה הבל הבל ורעות רוח, מה זה אומר? אם תאמר הבל הבל כמו שבארנו, שהוא בסוד החכמה, כמו שנאמר הבל הבלים אמר קהלת. ואותם הבלים קיום של העולם שלמעלה ושלמטה. מה תאמר בזה שכתוב כאן הבל הבל ורעות רוח? והרי דבר זה תחת השמש כתוב.

אלא כף פרשוה וכף הוא. בא

בְּשַׁעֲתָא דְּעוֹבְדִין מִתְּפָשְׁרִין לְתַתָּא, וְכַר נֶשׁ
אֲשַׁתְּדַל בְּפוֹלְחָנָא דְּמִלְפָּא קְדִישָׁא, הַהוּא
מְלָה דְּעֵבִיד, הֵבֵל אֲתַעְבִּיד מִיַּיְהוּה לְעֵילָא.
וְלִית לָךְ הֵבֵל, דְּלִית לִיה קָלָא, דְּסָלִיק
וְאֲתַעְטֵר לְעֵילָא, וְאֲתַעְבִּיד סְנִיגוּרָא קָמִי
קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

ראה, בשעה שהמעשים מכשירים
למטה ואדם משתדל בעבודת
המלך הקדוש - מאותו דבר
שעושה, נעשה ממנו הבל למעלה,
ואין לך הבל שאין לו קול שעולה
ומתעטר למעלה, ונעשה סניגור
לפני הקדוש ברוך הוא.

וְכַר אֵינוֹן עוֹבְדִין דְּאֲשַׁתְּדַל בְּהוּ בַר נֶשׁ,
דְּלָאו אֵינוֹן פּוֹלְחָנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא, הַהוּא מְלָה דְּעֵבִיד, הֵבֵל יִתַּעְבִּיד מִיַּיְהוּה,
וְאִזְלָא וְשִׂאטַּת בְּעֵלְמָא. וְכַד נִפְקַת נִשְׁמַתִּיה
דְּכַר נֶשׁ, הַהוּא הֵבֵל מְגַלְגֵּלָא לִיה בְּעֵלְמָא,
כְּאֲבָנָא בְּקוּסְפִיתָא, כְּמָה דְּכַתִּיב, (שמואל א כה)

וכר אותם מעשים שמשתדל בהם
האדם שאינם עבודת הקדוש ברוך
הוא - מאותו דבר שעושה, נעשה
ממנו הבל, והולך ומשוטט
בעולם. וכשיוצאת נשמת האדם,
אותו הבל מגלגל אותו בעולם
כאבן בכף הקלע, ככתוב (שמואל א-
כה) ואת נפש איביך יקלענה בתוף
כף הקלע.

וְאֵת נֶפֶשׁ אִיבִיךָ יִקְלַעְנָה בְּתוֹף כַּף הַקֶּלַע.
כְּמֵי יִקְלַעְנָה. הַהוּא הֵבֵל דְּמְגַלְגֵּל לִיה
סַחְרָנִיָּה בְּעֵלְמָא, כְּדִין כָּל מַלְיָן
דְּמִתַּעְבְּדִין (ואינון דתחות שמשא) דְּלָאו אֵינוֹן
פּוֹלְחָנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הֵבֵל יִתַּעְבִּיד
מִיַּיְהוּה, אִיהוּ תְּבִירָא דְּרוּחָא, דְּמִתְּפַר לְרוּחָא
דְּסָלִיק וְנַחֲתִית וּמִתְגַּלְגֵּל בְּעֵלְמָא, הָדָא הוּא
דְּכַתִּיב הֵבֵל וִרְעוֹת רוח. אֲבָל הַהוּא מְלָה
דְּאִיהִי פּוֹלְחָנָא דְּמָרִיָּה דָּא סָלִיק (אקרי) לְעֵילָא
מִן שְׁמַשָּׁא, וְאֲתַעְבִּיד מִיַּיְהוּה הֵבֵל קְדִישָׁא, וְדָא
הוּא זֶרַעָא דְּזֶרַע בַּר נֶשׁ בְּהַהוּא עֵלְמָא, וְיִמָּה
שְׁמִיָּה. צְדָקָה. דְּכַתִּיב, (הושע י) זֶרַעוּ לָכֶם
לְצְדָקָה.

מהו יקלענה? אותו הבל שמגלגל
אותו סביבו בעולם, ואז כל
הדברים שנעשים (ואותם שתחת השמים)
שאינם עבודת הקדוש ברוך הוא,
נעשה מהם הבל, שהוא שברון
רוח, שמשפר את הרוח שעולה
ויורדת ומתגלגלת בעולם. זהו
שכתוב הבל ורעות רוח. אבל אותו
דבר שהוא עבודת רבנו, זה עולה
(נקרא) מעל לשמש, ונעשה ממנו
הבל קדוש, וזהו הזרע שזרע האדם
באותו עולם, ומה שמו? צדקה,
שכתוב (הושע י) זרעו לכם לצדקה.
זה מה שמנהיג את האדם, כשתצא
ממנו נשמתו, ועולה לה למקום
של כבוד שלמעלה נמצא לה צרר
בצרור החיים. זהו שכתוב (ישעיה נח)
והלך לפניך צדקה, כדי להנהיג
אותך, להעלות אותך (ממקום) למקום
שנקרא כבוד ה', שכתוב כבוד ה'
יאספך.

האי מדבר ליה לבר נש, כד תיפוק נשמתיה
מיניה, וסלקא לה באתרא דכבוד
דלעילא אשתכח לאתצורא בצרורא דחיי,
הדא הוא דכתיב, (ישעיה כח) והלך לפניך צדקה
בגין לדברא לך, לסלקא לך, (מן אתר) לאתר
דאקרי כבוד יי'. דכתיב, (ישעיה כח) כבוד יי' יאספך.

כל אותן נשמות שאותו הבל קדוש
מנהיג אותן, אותו שנקרא כבוד ה'

כל אינון נשמתין, דההוא הבל קדישא מדבר להו, ההוא דאקרי כבוד

י"י, פניש לון בגויה, ואתצריין ביה. (הרא הוא דכתיב כבוד ה' יאספך) ודא אקרי נייחא דרוחא. אבל אחרא ורעות רוח אקרי. זפאין אינון צדיקייא, דכל עובדיהון לעילא מן שמשא וזרעין זרעא דצדקה, למזפי לון לעלמא דאתי, ועל דא כתיב (מלאכי ג) וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה.

אמר רבי שמעון, תא חזי, פקדמיתא כד אתבני בי מקדשא לתתא, לא אתבני אלא בדינא ורוגזא, פמה דכתיב, (ירמיה לב) פי על אפי ועל חמתי וגו' בגין דבאתר דדינא שריא. לזמנא דאתי, זמין קדשא בריה הוא למבני ליה, ולא תקנא ליה בדרגא אחרא עלאה דאקרי צדקה, דכתיב, (ישעיה נד) בצדקה תכונני. בגין פה אתקיים, (ביה) ושמייה (דף נ"ט ע"ב) ממש צדק יתקרי. מנלן. דכתיב, (ירמיה כג) וזה שמו אשר יקראו יי' צדקנו.

נטיות ימינה תבלעמו ארץ. (שמות טו) הא אתמר, ארימת ימינה. אמר רבי יצחק, הא אתערו ביה חבריא, דכד אפיק קדשא בריה הוא למצראי מתין מתחות מיא, אמר לארעא, פניש לון בגיוף, ולא בעאת, עד דאושטי קדשא בריה הוא ימינא לקבלה, ואומי לה, פדין בלעתינון ארעא, הדא הוא דכתיב תבלעמו ארץ. אמר ר' אלעזר, נטית ימינה: לאפרשא לה משמאלא וכדין אתעביד בהו דינא.

נחית בחסדך עם זו גאלת, (שמות טו) פמה דכתיב, (תהלים מד) פי ימינה וזרועה ואור פניה פי רציתם. פי ימינה: דא גדולה. גהלת בעזרה, דא דכתיב וזרועה, דא גבורה. אל נה קדשה, דא דכתיב, ואור פניה פי רציתם, דא צדיק. וכלהו משתכחי בקרא.

כונס אותן לתוכו ונצרות בו. (זהו שכתוב כבוד ה' יאספך) וזה נקרא נחת רוח. אבל האחר נקרא רעות רוח. אשרי הצדיקים שכל מעשיהם מעל לשמש, וזרעים זרע של צדקה לזכות אותם לעולם הבא, ועל זה כתוב (מלאכי ג) וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה.

אמר רבי שמעון, בא ראה, בתחלה כשנבנה בית המקדש למטה, לא נבנה אלא בדין ורוגז, ככתוב (ירמיה לב) פי על אפי ועל חמתי וגו', משום שבמקום הדין שרוי. לעתיד לבא עתיד הקדוש ברוך הוא לבנות אותו ולהתקינו בדרגה אחת עליונה שנקראת צדקה, שכתוב (ישעיה נד) בצדקה תכונני. משום פה יתקיים וכו', ושמו ממש יקרא צדק. מנין לנו? שכתוב (ירמיה כג) וזה שמו אשר יקראו ה' צדקנו.

נטיות ימינה תבלעמו ארץ. הרי נאמר שהרמת ימינה. אמר רבי יצחק, הרי התעוררו בו החברים, שפאשר הוציא הקדוש ברוך הוא את המצרים מתחת למים, אמר לארץ: פנסי אותם לתוכה. ולא רצתה. עד שהושיט הקדוש ברוך הוא את ימינו כנגדה והשביע אותה, אז בלעה אותם האדמה. זהו שכתוב תבלעמו ארץ. אמר רבי אלעזר, נטית ימינה - להפרידה מן השמאל, ואז נעשה בהם דין נחית בחסדך עם זו גאלת, כמו שכתוב (תהלים מד) פי ימינה וזרועה ואור פניה פי רציתם. פי ימינה - זו גדולה. גהלת בעזרה - אל שכתוב וזרועה, זו גבורה. אל נה קדשה - זה שכתוב ואור פניה פי רציתם, זה צדיק. וכלם נמצאים בכתוב.

תפול עליהם אימתה ופחד. (שמות טו) אימתה, אימה מיבעי ליה, מאי אימתה. דהא לית לך את או מלה חדא באורייתא, דלא אית בה רזין עלאין. מאי אימתה. אמר רבי שמעון, פלומר דחילו דשכינתא.

בהאי גוונא, (שמות טו) תבאמו ותטעמו בהר נחלתך וגו', תבאמו ותטעמו, תבאם ותטעם מיבעי ליה, מאי תבאמו. אלא רוחא דקודשא אמר, על אינון דרא בתרא, דגזר יהושע, ואתגליא בהו גלויא דרשימא קדישא דשמייה דקודשא בריה הוא, דאלין אחידן ביה בור, ואלין אתחזיאו למירת ארעא. כמה דכתיב, (ישעיה ט) ועמך פלם צדיקים לעולם יירשו ארץ. דכל מאן דאתגזר, ואתגליא ביה רשימא קדישא, ונטיר ליה, אקרי צדיק, בגין, כה, לעולם יירשו ארץ.

ועל דא תבאמו, וי תירה, תביאמו לאינון דאחידן בור. ותטעמו כמה דאת אמר נצר מטעי מעשה ידי להתפאר. לאינון דאחידן בור, ולאינון בתראי, אתער מלה. ולית לך מלה באורייתא, או את זעירא באורייתא, דלית בה רזין עלאין, וטעמין קדישין, זפאה חולקיהון דינדעין בהו.

רעיא מהימנא

פקודא למבני מקדשא לתתא, פגוונא דבי מקדשא דלעילא, כמה דאת אמר, מכון לשבתך פעלת יי. דאצטריף למבני בי מקדשא לתתא, ולצלאה בגויה צלותא בכל יומא, למפלח ליה לקודשא בריה הוא, דהא צלותא אקרי עבודה.

וזהוויא בי כנשתא, אצטריף למבני ליה בשפירו סגיא, ולא תקנא ליה בכל

תפול עליהם אימתה ופחד. אימתה? אימה הנה צריך להיות! מה זה אימתה, שהרי אין לך אות או מלה אחת בתורה שאין בה סודות עליונים? מה זה אימתה? אמר רבי שמעון, פלומר דחילו דשכינתא.

כמו זה תבאמו ותטעמו בהר נחלתך וגו'. תבאמו ותטעמו? תביאם ותטעם הנה צריך להיות! מה זה תבאמו? אלא רוח הקודש אומרת על אותו הדור האחרון שמל יהושע והתגלה בהם גלוי של הרשם הקדוש של שמו של הקדוש ברוך הוא, שאלה אחוזים בו, ואלה ראויים לרשת את הארץ, כפסוק (ישעיה ט) ועמך פלם צדיקים לעולם יירשו ארץ. שכל מי שנמול והתגלה בו רשם הקדוש ושומר אותו, נקרא צדיק. משום כה, לעולם יירשו ארץ.

ועל זה תבאמו, וי תירה. תבאמו לאותם האחוזים בו (תפארת). ותטעמו, כנאמר נצר מטעי מעשה ידי להתפאר. לאותם שאחוזים בו, ולאותם אחרונים התעורר הדבר. ואין לך דבר בתורה או אות קטנה בתורה שאין בה סודות עליונים וטעמים קדושים. אשרי חלקם של היודעים בהם.

רעיא מהימנא

מצוה לבנות בית מקדש למטה כמו בית המקדש שלמעלה, כמו שנאמר מכון לשבתך פעלת ה'. שצריך לבנות בית מקדש למטה ולהתפלל בתוכו תפלה בכל יום, לעבוד את הקדוש ברוך הוא, שהרי תפלה נקראת עבודה.

ואותו בית הנקסט צריך לבנותו

תקונין, דהא בי כנשתא